

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 1. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Inzeststvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica 31. A

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana za zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Vrednost narodnosti.

Avstrijske narodnosti so se vzbudile k svojemu delu ob času, ko se je ustvarjala državna ljudska šola. Spoznalo se je namreč — in to so spoznali celo oni, ki so imeli najboljši namen ustvariti enotno državno šolo — da je vzgoja naroda mogoča le v njegovem narodnem jeziku. Tako je stopila narodnost v službo ljudske vzgoje in je imela pospeševati prosveto med širokimi masami.

Narodnost pa je počasi dobila drugo vrednost: vrednost politične celote s svojo avtonomijo: ne samo šola, tudi urad in cel ustroj javne uprave je imel dobiti naroden značaj. Pri tem pa se je razvel politični narodnostni boj, ki vlada še danes. Boj za šolo je le del tega boja.

V teh časih so ljudje spoznali, da je narodnost več nego samo jezik, da so z narodnostjo zvezane velike kulturne in gospodarske koristi. Pogosto so bile te koristi namenjene posameznim ljudem, toda spravile so se v zvezo z narodnostjo, da jih je bilo tem lažje pridobiti. Tako se je narodnost pogosto zlorabljala in mora se reči, da se je v imenu narodnosti prav tako grešilo, kakor se n. pr. greši od druge strani v imenu vere.

Že zadnjič smo govorili o dr. Rösslerjevem pozivu za novonemško kulturno zvezo. Ta poziv, ki kliče k novemu življenju, je znamenje, do so Nemci sami izprevideli, da s svojim nadržanim nacionalizmom ne bodo več dolgo orali. Pri vseh volitvah — naj bo že v Avstriji ali v Nemčiji — so dobivali zadnja leta t. zv. nemške nacionalne stranke — in tudi če so bile freisinnig ali fortschrittlich t. j. svobodnomiselne ali napredne — vedno manj glasov. To je dajalo misliti, kaj se je narodnost preživela, da firma »narodni« več ne vabi? Celo kršč. socialci na Dunaju so se hoteli rešiti svojega propada s tem, da so razpeli na hitro narodno nemško barvo — in glejte, ni se jim posrečilo. Mednarodna itd. socialna demokracija je dobila nad njim premoči in enako se je zgodilo zadnji čas v Nemčiji. Pa kaj, saj tudi češka narodna mladočeska stranka ni več na vrhuncu svoje moči — in če pogledamo pri nas! — To so torej važni pojavi in Nemcem bodo zadnje volitve pač dale premišljati, kako bi zopet oživili nemškega nacionalnega duha. Operirali bodo zopet z družbi, s slavnostmi, z organizacijo, s kulturno bahavostjo. — Dr. Rössler je proti temu postavil drugo smer: **notranji nacionalizem, vzgojo narodnega človeka, kulturno poglabljanje.**

Prva pot je gotovo lažja. Narodnost je namreč stvar čustva in čustvo se da premostiti. Zato igra v narodnosti veliko ulogo navdušenje. V znamenju navdušenja so se vodili narodni boji zadnjih let: posebno na narodni meji. Toda navdušenje se ne da vedno držati na višku in pogosto je drugi dan v treznosti pozabljen, kar je rodila trenutna navdušenost. Zato ni dobro polagati cel boj na samo navdušenje, ako traja cela desetletja. Koliko nemškega navdušenja so trosili Nemci po narodnih mejah, hajlali so in kazali svoje razbojne zastave, pili in peli na slavo velike Germanije — kaj jim je koristilo? Nazadnje so izprevideli, da je treba denarja, šol, gospodarskih podjetij in če še to ne pomaga: pritisk od vlade itd. Ko so skušali drugi narodi tudi ta napad odbiti in so se pri tem sami okrepčali ni preostalo drugega nego poiskati novih sredstev. Toda ravno iz propada nemških narodnih

strank lahko vidimo, da so napačno pojmovali vrednost narodnosti, ko so mislili, da obstoji narodnost samo v nemških barvah, v raznih hujškarjih in v raznarodovanju svojih sosedov. Propad nemških nacionalnih strank je zanje najslabše izpričevalo, kajti v imenu narodnosti so delale stvari, ki nimajo v sebi — nič narodnega. Zato se nam zdi narodnost, kakor jo propagira dr. Rössler prava narodnost. Vrednost narodnosti leži v njeni notranji sili, ne pa v lovu na relegate. Ako išče narodnost svojo rešitev v potujevanju drugih narodnosti je to zanjo slabo znamenje. V tem oziru stoji danes pred svetom razkrinkani tudi Mažariji, katerih sila je bila cela desetletja v potujevanju nemažarskih narodnosti. Žalostno slavo uživa tudi ruski nacionalizem, ki je skoraj podoban nemškemu hakatizmu in zadaja le nove rane v bolno telo. Nemci, Mažari in Rusi stoji torej pred svetom s svojim nacionalizmom v žalostni luči: kar so delali v imenu narodnosti, so delali narodu na smoto. Zato se ne čudimo, ako slišimo povsod nove glasove, ki kažejo na drugo vrednost narodnosti.

Pri nas so menda Čehi prvi pojmovali pravo vrednost narodnosti. Zato so se tudi najuspešnejše borili proti vsakemu nasilju. Bili so sicer tudi pri njih časi kričečega nacionalizma, toda bili so kmalu premagani od trezne nove generacije. Njih mirna, globoka narava, vstrajnost in podjetnost jih je učila drugod iskati rešitve. In zgodovina tudi uči. Imeli pa so tudi moč!...

Ali na jugu smo bolj vročerkvni. Zato smo se radi navduševali in bolj neradi delali. Tako se na pr. Hrvati šele v sedanjih hudih časih uče, kaj se pravi biti naroden. Ako bi ne bilo med njimi toliko na videz narodnih ljudi, toliko zunanega in ko bi imeli več značajnih, krepih, odločnih ljudi, bi bilo že zdavnaj bolje. Na Hrvatskem je sedaj huda skušnja polpretekla — šole. Želimo, da bi dobro vzdržali. Ako gremo dalje na jug, vidimo dvoje narodov. Srbe in Bolgare. Oba sta našla vrednost nacionalizma v tem, da skušata povzdigniti svojo domovino, kulturno in gospodarsko... Drugo prinese bodočnost. In pri nas? Včasih nastane v Avstriji prepričanje glede pomena narod in narodnost. Tudi mi smo celota — po jeziku. Toda po kulturi? Ali po duhu? In kaj bomo z narodnostjo, ako vidimo, da pridobivati teren dve »mednarodni« sili: klerikalizem in socialna demokracija? Ali smo prav popisovali vrednost narodnosti? Saj tudi drugi trdijo, da so narodni. A mi smo narodno-napredni ali celo radikalno-narodni! Kaj torej kaže? **Dati narodnostjo pravo vrednost — in to je njena notranja sila.**

SPLOŠNI PREGLED.

Novi kurz? V političnih krogih se razširja presenetljiva vest, da se zgodi skoro v avstrijskem generalnem štabu značilna sprememba. Ne dolgo pred svojo smrtjo je minister zunanjih zadev Aehrenthal dosegel, da je moral demisijski šef generalnega štaba Conrad Hötendorff, zaupnik prestolonaslednika in v armadi reprezentant in zastopnik avstrijske bojne stranke, ki bi se že najraje danes pograbil z Italijo. Conrad Hötendorff je dajal izraza temu Italiji sovražnemu gibanju v tem, da je koplil na avstrijsko italijansko mejo vedno večje število vojaštva, da bi takorekoč izzival Italijo k nasprotnemu oboroževanju v severnih provincih. Dočim sta se avstrijski in italijanski

zunanj politiki približevali in iskali sporazuma sta se vojni upravi pripravljali na oboroženi konflikt. Grof Aehrenthal je spregledal nevarno igro teh vojaških demonstracij in Hötendorff je dobil preko noči svoj odpust. Sedaj je pa Aehrenthal mrtev, a Hötendorff še živi, in je še vedno zaupnik prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Zato pa ni prav nič čudnega, ako se sedaj komaj teden dni po smrti grofa Aehrenthala njega zadnji politični in diplomatski uspeh briskira na ta način, da izsledi v kratkem imenovanje Hötendorffa zopet šefom generalnega štaba. Tako pride zopet avstrijska vojna stranka na površje, da začne zopet svojo nevarno igro z državnimi financami in ljudskim življenjem. Grof Berchtold in marchese di San Giuliano sta si sicer poslala prijazne pozdrave, a prijateljstvo diplomatov je le popirno in kdo ve kaj se zgodi, ako grof Berchtold ne bo imel toliko poguma, da potlači zopetno vstajanje vojne stranke s tako silo in odločnostjo, kakor je to storil grof Aehrenthal. Tu se mu nudi takoj prilika da z dejstvom dokaže cilje svoje mirovne politike.

Zakaj so Nemci proti italijanski fakulteti v Trstu? Nemški poslanec Dobernigg se je izjavil proti nekemu uredniku Piccola, da je še vedno proti italijanski fakulteti v Trstu in sicer radi tega, ker bi bila italijanska fakulteta v Trstu le kratko dobo italijanska, nato bi se pa morala spremeniti v italijansko-slovensko. Na ta način bi Slovenci prišli prav poceni do svojega vsučilišča. Značilna je pa izjava istega poslanca, da je principijelno proti vsaki novi ustanovitvi visokih šol, češ da naj posamezne narodnosti same skrbje za svoje šole! Seveda, pri tem ni mislil na Nemce, katerim država vzdržuje vse šolstvo, ter podpira germanizacijo z najizrazitejšimi tendencami! Kak krik bi zagnali Nemci, ako bi Čehi na primer zahtevali, da naj Nemci sami vzdržujejo nemško univerzo v Pragi! Ta izjava pač ne dela časti takemu politiku, kakor je Dobernigg, ki je veljal vedno kot eden najresnejših mož v nemškem Nationalverbandu. Po Doberniggovem mnenju pride fakultetna predloga sredi marca na dnevni red v odseku, vendar je usoda iste jako dvomljiva, ne samo z ozirom na stališče slovenskih klerikalcev, nego tudi z ozirom na prevladujoče mnenje v Nationalverbandu. V svojem pogovoru se je dotaknil Dobernigg tudi jugoslovanskega vprašanja in povdarjal nevarnost istega z ozirom na propagiranje italizma, ki se v zadnjih časih tako povdarja na slovenskem jugu. Dobernigg je iztresel svoje politične srce, a pokazal se je sedaj precej naivnega, kar bi pač ne pričakovali od moža, ki smo mu doslej edinemu priznavali še nekaj politične resnosti med drugimi alpskimi Nemci.

Galicija. Vsled nevzdržljivega položaja v galicijskem dež. zboru kjer je vsak sporazum med Poljaki in Rusini v vprašanju volilne reforme, ki bi naj zadovoljila obe strani, popolnoma nemogoče, je pričakovati krize v vodilnih mestih. Prisotnost galicijskega cesarskega namestnika Bobrzinskega na Dunaju je po informativnih poročilih v zvezi z demisijo deželnega maršala Badenija in samega cesarskega namestnika. Včeraj je bil Bobrzinski pri cesarju, in kakor se zatrjuje je omenil svoj odstop, vendar cesar ni nikakor pripustil, da bi zapustil svoje mesto v tako kritičnem času. Tudi glede demisije deželnega maršala Badenija ni pričakovati, da bi cesar pritrldil njegovemu odstopu, to pa že radi tega, ker je Badeni skrajno priljubljen pri vseh strankah, in bi bilo le edi-

no njemu mogoče doseči kak sporazum, ako je sploh le še količjak možnosti. Za slučaj pa, da bi Badeni res izvedel svoj sklep, se imenuje kot njegov naslednik bivši poljski minister in državnozbornski poslanec vitez Abrahamowicz.

DNEVNI PREGLED.

NAŠIM NAROČNIKOM. S koncem meseca poteče naročnina za februar. Zato prilagamo današnji številki položnice poštne hranilnice ter prosimo cenj. naročnike, da nam nakažejo naročnino. Listi se plačujejo vsi naprej, zato se z desetim marcem ustavi list vsakomur brez izjeme, kdor ne poravnava naročnine. To pa pomeni že zdaj, da ne bo kakke zamere. Obenem pa pozivljemo svoje prijatelje, da nam preskrbe novih naročnikov ter razširijo list po vseh slovenskih krajih. S prvim marcem uvedemo v list tudi posebno rubriko za Štajersko, na način kakor je tržaška, preskrbeli smo si stalnega poročevalca v Zagrebu, tako da bo naš list na vse strani dobro informiran! Zato pa pozivljemo slovensko javnost, da nas podpira gmotno in duševno, ker naovrgljivo dejstvo je, da potrebujemo resnega, neodvisnega, političnega dnevnika, ki bo zastopal slovenske interese resno in odločno, ki je v resnici neodvisen bojevnik za narodna prava!

Fran pl. Šuklje popravljaj. Včeraj smo prinesli pod naslovom »zakasnela zahvala« naslednje vrstice: »Šukljeto se pač pozna, da je strahovito star in da mu duh hudo peša. Dva meseca je že skoraj od tega, kar je ta mož odložil čast deželnega glavarja in mandat v Belokrajini. Šele v sobotnem »Slovencu« pa objavlja Šuklje zahvalo na »slavno kmetsko zvezo in drage rojake belokranjske.« Naravnost smešna je ta zahvala radi zakasnelosti. Na drugi strani pa je ob enem dokaz, kako nevhvaležni so klerikalci napram svojim volilcem. Dva meseca Šuklje svojim rojakom v slovo še »v uh me piši« ni dejal. Sedaj pa pride po dveh mesecih prav hinavsko. In zakaj? Ker ga je vodstvo S. L. S. nagnalo, da je dal to zahvalo. Belokranjci namreč novega kandidata Drmastjo ne marajo in vodstvo je sedaj poslalo Šukljeta v boj. Šuklje namreč v zahvali mlo prosi: »Belokrajina, ostani zvesta »Slovenski ljudski Stranki« in njenim načelom.« Vsak Belokranjec mora sprevideti, da Šukljeta zahvala ni prišla iz srca in da niti piškovega oreha ni vredna. Z ozirom na to prejeti smo že včeraj od gospoda Fr. pl. Šukljeta naslednje pismo: »Slavno uredništvo! Upirajoč se na § 19. tisk. zakona prosim, da izvoli cenjeno uredništvo sprejeti v svoj list sledeči stvarni popravek: Ni res, da sem jaz poslal svojo zahvalo belokranjskim volilcem stoprav dva meseca po svojem odstopu, temveč res je, da je točno pismo datovano z dne 4. januarja t. l., ter isti dan bilo odposlano na načelnika kmečke zveze gosp. Alojzija Miheličiča. S spoštovanjem Fr. pl. Šuklje.« Nas veseli, da je zadevo pojasnil pl. Šuklje sam. Pri tem je odkril interesantno dejstvo, da je sobotni »Slovenec« njegovo 4. januarja pisano pismo prinesel šele čez dva meseca in sicer brez datuma. Dokaz, da prede klerikalcem proketo huda v Belokrajini, ako se morajo že sedaj posluževati takih sredstev v slepilo belokranjskih volilcev. Jasno je torej, da Šukljeta po njegovem pojasnilu ne zadene nobena krivda. Ker mu nočemo delati krivice, izjavljamo, da odpadejo s tem tudi vsi očitki, ki smo jih naperili proti njemu na podlagi na-

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

»Mar zopet? Kaj pomeni to sardanapalsko gostovanje?

»Nu, ondi se vidimo, z Bogom!« zakliče doktor ter se urno oddalji.

Dospetjši domu je napisal Merdevendžiju, posnemajoč žensko pisavo, sledeči listek:

»Hvala lepa! Ravnokar se ne počutim dobro. Čakam vas nocojšnji večer na vrtu vdove Jakomičeve. Duri bodo odprte. — Oh! Oh! 28. septembra 1875. Vaša znanaka.

Psalmist ni zamudil prilike dospeti ob doledenju uri na naznačeno mesto. Na mesto Rade ga je pozdravila z groznim rjojenjem Kleopatra, katero je bil pripeljal Sokolov ter jo držal privezano v temnem kotu na vrtu, ki se je dotikal njegovega stanovanja.

XIV.

Silistra Jolu.*

Tako se je imenovala prekrasna, zelena planjava v samostanski dolini, obkoljena z zalimi vrhami, visokimi jelšami in orehi, poleg samostanske rečice. Dasiravno je bila že jesen, je vendar zavetni ta koteček, na hvalo svoj

senčni mičnosti, ohranil še zmerom svojo zelenjavo in svežost, slično kalifiškemu otoku, na katerem vlada večna pomlad. Proti severu od te srečne poljane je skozi zelene veje moči videti oba vrhova stare Planine: Krivino in Ostro Brdo. Med njima se nahaja balkanski prelom s strmimi rebri in obilico visečih skal, s spodaj hrumečo reko. Svež pogorski vetrič je mično šeleštil z listjem, noseč s seboj prijetno vonjavo iz Balkana ter gluh hrup vodopadov. Od druge strani reke dvigale so se visoke bele struge, od nalivov groznih razdrapanje in razrite. Solnce se je že blizalo proti poldnevju in njegovi žarki, prodirajoči skozi listnato drevje, so metali na poljano dež zlatih trepetajočih iskric. Čudni hlad in radost sta vladala v tem poetičnem koticu, označenim s tako prozaičnim in neresničnim imenom. Nobena ne silisterska, niti kaka druga pot ni držala skozi to oddaljeno planjavo, tako prijetno skrito na vznožju tu nepristopne Stare Planine. Ne krajepisna lega, marveč druga, rekli bi zgodovinska okoliščina ji je dala ime. Njena oddaljenost (samota), krasota in hlad so jo napravile že več let za priljubljen prostor za zabave, gostije in bujne veselice. V tej belocerkovski Rapi so prišli v nič mnogi lahkomišljeni trgovci in takšni, ki so zapravili svojo domačijo na gostijah in plesu ter potem odšli za novim dobičkom v Silistrio, kjer so, na hvalo ondotni zaostalosti in bogastva krajine, lahko našli delo in preživljenje, da, celo obogateli. Uspeh prvih Jasonovcev iz Bele cerkve je privabil tudi druge na boben dospel brate iz mokrega dela mesta v obljubljeno silistersko deželo.

Na ta način je danes Silistria ter vasi po okolici štela mnogo priseltnikov iz Bele Cerkve, ki so tam opravljali nalogo izobražbe; tako so med drugim iz svoje sredine dali te okolici de-

set popov ter dva in dvajset učiteljev. Sicer pa je bila tu za Belocerkovčane najbolj ravna pot v Silistrio.

Pri vsem tem, da je planjava Silistrov Jolu imela usodepolni pomen, je njena slava cvetela tudi danes ter vabila ljubitelje razveseljevanja in gostij, a teh je bilo mnogo, zakaj jarem poleg drugih slabih lastnosti, ima tudi to ugodnost, da dela narode veselo. Ondi, kjer je poprišče politične in duševne delavnosti zaprto na ključ, kjer se kopnenje po urnem obogatitju ne spodbuja z ničemer in široka čistost ne najde prostora za svoje pomirjanje; zapravlja občinstvo svoje moči v drobnih pokrajinskih in osebnih spletkah, ki išče in tudi najde zabavo v običajnih malih in lahkih radostih življenja. Čutarica vina, izpita v hladni sencu vrb, ob šumečem kristalovnem potoku, da človeku pozabi na sužnost, govedina, pečena obenem z rdečimi »paradajzariji«, duhtečim peteršiljem in drugimi pripravami ter povzta na trati po pripognjenih vrbam, skozi katere gledaš v visoko, modro nebo, je vse carstvo in ako so pri tem še »cigularji«, pa je skupaj vrhunec pozemeljske sreče. Potlačeni narodi imajo svojo filozofijo, ki jih pomirja z življenjem. Človek, ki je dospel povsem na boben, si pogostoma konča svoje življenje s kroglo v glavo, ali v na zadrgalnici; vendar narod, dasiravno podjarmljen v sužnosti, nikdar ne seže po samomoru; on je, pije in plodi otroke. On se veseli. Poglejte narodno poezijo, v kateri se tako rezko izraža narodni duh, življenja in svetovni nazor. Ondi se k zaslišanju, dolgim verigam, temnim ječam in gnoječim se ranam pridružujejo še debela pečena jagnjeta, rdeče rujno vino, močna žganjica, bogate svat-

* Godci; cigulka = gosli.

be, vesel narodni ples, zelene gore in goste sence, iz katerih je privrelo celo morje pesmi...

Ko sta Sokolov in Ognjanov dospela na Silistra-Jolu, bilo je ondi že veselo in truščno. Med drugimi so bili ondi: Nikola Petkovič, odkritosrčen in izobražen mladenič, Kandor, dijak iz ruskega vsučilišča, ki sta prišla sem, kaj, da se tu okrepcata; človek, ki je mnogo čital toda bil skrajni idealog, prejšinjen z utopijami socializma; gospod Fratu, Frangov, učitelj in kaj vroča glava, Popov, trezni patrijot; pop Dimčo, kalčko patrijot in pijanec; končno še slepec Takšo. Ta mladenič, ki je »ovsem izgubil pogled, je bil nizke, slabotne postave, shuššanega, izmučenega toda inteligentnega lica. Sviral je kaj dobro na piščalko, s katero je prehodil vso Bolgarsko; znal zabavati ljudi in zbijati šale, radi česar je bil tudi neizogibno potreben v vsaki veseli družbi.

Obed je bil že pripravljen na prižasti preprogi, razgrnjeni po travi. Dva sodčka, eden z belim, drugi z rdečim vinom, sta se hladila v mlinskem potoku, ki je tekel mimo planjave. Čigani so godli na gosli in napihujoč si grla, prepevali turške pesmi. En klarinet in dva bobenčka s kruglički sta popolnovala hrupni orkester. Zdravice so se napijale druga za drugo in se po tedanjem običaju proglašale sede.

Prvi je napil Ilije Ljubopitni:

»Na zdravje, družina! Kdor si nečesa želi, naj mu Bog podeli; kdor z nami slabo misli, naj ga pograbi zlod. On pa, ki nas sovraži, naj se po treblu plazi!«

Kupice so truščno zažvenketale.

»Živio kompanija!« zakriči Frangov.

»Jaz pijem na slavo Silistre Jolu in njenih čestiteljev!« se oglasi pop Dimčo.

Popov dvigne kupico in zakliče:

pačnih premis. Šukljeto popravke, ki desau-ira »Slovenca«, pa je važen dokument za Belokranjce in za nas. Razjasnil je kako je sobotni »Slovenec« zlorabil Šukljeto pismo in kako je z njim hotel oslepiti belokranjske kmete, ki naj bi mislili, da jim Šuklje priporoča »S. L. S.« sedaj pred volitvami.

Ali so odpravljani prazniki še prazniki. Kakor smo že poročali, je tudi ljubljanski škof odpravil na podlagi papeževga dekreta nekaj praznikov. Nastane pa pravno vprašanje, ako je ta škofova odprava praznikov državno veljavna. Na podlagi sodnega sklepa meranskega sodišča v tem vprašanju se lahko trdi, da odprava praznikov ni državno veljavna, da država odprave praznikov ne prizna. Slučaj je namreč tak: Z ozirom na pastirsko pismo tridentinskega nadškofa glede odprave praznikov je neki zidarski mojster naznanil delavcem, da je dan 2. februarja, to je Svečnica, po škofovem pastirskem pismu delaven dan, da morajo torej vsi delavci na delo. Ker pa en delavec ni prišel, ga je mojster odpustil in mu odtiral od tedenske plače dnevni zaslužek. Odpušeni delavec pa je tožil svojega delodajalca na izplačilo odtegnjene mezde. In okrajno sodišče v Meranu je obsojilo delodajalca v izplačilo odtegnjene mezde, in sicer z razlogi, da državo papeške odprave praznikov niso merodajne, ker država priznava še vedno odpravljene praznike kot praznike. Ta razsodba je velikega pomena. Tako je na primer odpravljen po škofovem pastirskem pismu na Kranjskem tudi praznik deželnega patrona sv. Jožefa dne 19. marca. Po razsodišču c. kr. okrajnega sodišča pa je ta dan še vedno državno praznikov kot praznik, ter ni noben delodajalec opravičen siliti svojih uslužbencev k delu! Na to opozarjamo vse in sklicujemo na omenjeno razsodbo. Država ne priznava odprave praznikov, torej se isti brez vsakih posledic lahko praznujejo tako kakor doslej! Razsodba je principielnega pomena, za to je tem važnejša za naše razmere!

Reforma avstrijskega tiskovnega zakona se vleče že dolgo vrsto let sem. Že v prejšnjem zasedanju drž. zbora se je konstituiral odsek, ki naj izdela nov načrt. Avstrijski tiskovni zakon je najbolj nazadnjaški na vsem svetu, celo turški je modernjši. V letošnjem je ssemem zasedanju parlamenta je poljski divjak poslanec Breiter zahteval od predsednika tiskovnega odseka, da naj pospeši delo odseka in sklence provizorij, po katerem naj se takoj, še pred končno reformo tiskovnega zakona, upelje svobodna kolportaza časopisja, ki je edini pogoj razvitku modernega časopisja. Zdaj pa je poslal zbornišni predsednik vsem dunajskim sindikatom časopisnih poročevalcev načrt novega tiskovnega zakona, da naj ga preštudirajo in izreko o njem svoje mnenje. Vsa društva bodo vzela načrt takoj v pretres in poročala tiskovnemu odseku. Tako je to aktualno vprašanje stopilo v odločilen štadij. Potreba reforme je skrajno važna, ker današnji starokopitni tiskovni zakon ne odgovarja niti v najmanj principu modernega časopisja ter ovira njega napredek na vseh straneh. Omejena cenzura črta vsak izraz svobodne misli in splošnega prepričanja, prepropešana kolportaza pa brani razširjanje časopisja v široke mase prebivalstva! Zato je le želeli, da tiskovni odsek začne takoj z delom, da spravi pred plenum v najkrajšem času svoj izdelek! Res je sicer, da tudi naš tiskovni zakon ne odgovarja vsem zahtevam današnjega časopisja, vendarle je korak naprej na poti do popolne svobode tiska, ki jo priznava vsaka kulturna država! Največjo pridobitev za časopisje bo svobodna kolportaza, ki bo dvignila njega moč na odločilno mesto.

Kdaj je umrl grof Aehrenthal? Več dobro informiranih listov poroča, da je ura, ki se jo je naznaničalo kot smrtno uro drofa Aehrenthala nepravilna. Oficielno se je namreč poročalo, da je umrl grof Aehrenthal v soboto zvečer ob trideset let, v resnici pa je umrl že ob deseti uri dopoldne, vse vojaške oblasti v provinci so bile namreč že v soboto ob enajstih dopoldne telefonično uradno obveščene, da je grof Aehrenthal umrl. Ura njegove smrti pa se je skrivala in tajila samo zato, da bi se ne izvedelo, da je cesar odpustil že mrtvega ministra, ker cesarju niso pravočasno poročali o njegovi smrti, tako da je

»Bratje, napijem na slavo balkanskega le-va!«

Godci, ki so med tem vtihnili, so zagodili zopet ter pretrgali zdravice; toda gospod Fratu, ki še ni izpovedal svoje, je mahnil z roko ciganom, češ, naj molče, na kar je vstal, se ozrl naokrog in zaklical navdušeno s kupico v roki:

»Gospoda, napijem svojo zdravico na bolgarsko svobodo. Vivat!« pri tem je izpraznil kupico. Družina pa, ne razumevši dobro njegove zdravice, ej držala kupce polne in sodeč po njegovi navdušeni unanosti, si mislila, da bo nadaljeval svoj govor. Gospod Fratu se je začudil, da ni našel kakega odmeva, postal zbehan ter se vsedel.

»Kaj ste hoteli povedati, gospod?« ga vpraša Kandov, ki je stal Fratu nasproti. Ta se zamažči.

»Mislim, da sem govoril dovolj jasno, gospod; napil sem zdravico bolgarski svobodi. Te besede je izrekel Fratu z zamolkim glasom, ozrši se pri tem nezaupno po ciganih.

»Kaj razumite pod besedo svoboda?« ga vpraša zopet dijak.

Sokolov se obrne k njemu.

»Mislim si, da naj pijemo na bolgarsko sužnost; — saj ni nikake bolgarske svobode.«

»Ni je — toda pridobimo si jo, dragi prijatelji!«

»Kako si jo pridobimo?«

»Ako bomo pili.« se oglasi nekdo ironično.

»Ne, ako se bomo bili!« odvrne Fratu ognjeno.

»Fratu, poskusi: vola pograbi jo za roge, človeka pa za jezik,« omeni porogljivo Ilijco Ljubopitni.

(Dalje.)

bilo njegovo lastnoročno pismo glede sprejete demisijske že izdano, ko je bil Aehrenthal že mrtav. Zato so pa potem zatajili uro smrti ter razglasili šele zvečer, ko je bilo cesarjevo pismo že publicirano njegovo smrt!

Graški predpust. Družabno življenje je za obmejne kraje velikega pomena, ker krepi skupnega duha in družji posamezne ljudi v celoto, in celota privabi k sebi novih sil, ki bi se sicer izgubile. Najbolj se pokaže razvoj družabnega življenja pred pustom, ker je to najprimernejši čas za večje prireditve. In v tem oziru je prinesel predpust v Gradcu dvoje dokazov, kako lepo se razvija in organizira naša manjšina. Graški Slovenci imajo danes dve večji središči: Čitalnico in Domovino. V prvi se zbira boljši inteligenca, v drugi pa širši sloji. Obe društvi kažeta živahno notranje življenje. Čitalnica je priredila letos svoj ples o svečnici in more biti ponosna na svojo prireditev. Ples je bil od vseh višjih slojev in visokih dostojanstvenikov mnogoštevilno obiskan in je bil prava reprezentančna prireditev, ki je pokazala, da je v Gradcu lepo število naših višjih slojev, ki naj bi se zvesto družili okoli Čitalnice. Čitalnica ima sedaj lepo urejene prostore in razpolaga s časopisi in revijami. Vsak četrtek se vrši družinski večer. — Dne 18. t. m. je priredila »Domovina« svoj ples, ki je prav tako krasno uspel. Človeka veseli, ko vidi te naše množice v obširni dvorani in vidi, koliko narodne sile leži v teh ljudeh, ki hočejo ostati vedno zvesti svoji Domovini. Ples je trajal do jutra in je pokazal, da ima Domovina v vseh slojih mnogo prijateljev. Sploh se Domovina lepo razvija. Ima tamburaški in pevski zbor, čitalnico in knjižnico. Vsako nedeljo je bilo doslej predavanje; predaval je dr. Iv. Lah »O največjih možeh slovenskega naroda«. Želeti je, da zavladati tudi po domovini večje zanimanje za »Domovino«, kajti naši graški Slovenci še niso tako srečni, da bi imeli svoj »Narodni dom«. Zato je razvoj društvenega življenja otežkočen; veseliti pa nas mora, da se tako lepo razvija. Slovenci bi ne smeli pozabiti na to važno manjšino in naša dolžnost je, da mislimo na svoj društveni dom v Gradcu. Ta bi združil društva pod eno streho in omogočil boljšo organizacijo. Naprej!

Prestopno leto in predstopni dan. L. 1912. je prestopno leto. Splošno se misli, da je 29. februar prestopni dan, toda to ni res. Pestopni dan je 24. februar. Navidezno nasprotje je tolmačiti takole: Naše leto je takozvano solčno leto ali tropično leto in je doba, ki jo potrebuje zemlja, da dokonča svoj tek enkrat okoli sonca, za kar rabi natanko 365 dni 6 ur 38 minut in 46 sekund. Razdelitev leta na 12 mesecev sega v čase, ko ljudje v zvezdoslovju še niso bili tako poučeni. Mesečni dan, to je čas od ene polne lune do druge, znaša le 29 dni 12 ur 44 minut in 2,9 sekund. Na ta način dobimo mesečno leto s približno 355 dnevi. Da bi to razliko okroglih 11 dni izravnali, so Rimljani vpeljali za časa Nume spremenljiv mesec, imenovan Mercedonius, ki se je po 23. februarju vrinil vsako drugo leto in menjaje imel 22 in 23 dni. Toda to ni zadostovalo in že za cesarjevih časov je bilo razlike 67 dni, kar je neugodno vplivalo zlasti na trgovino. Cesar je zato preuredil koledar s pomočjo zvezdoslovca Sosigena iz Aleksandrije in določil, da trem navadnim letom po 365 dni sledi takozvano prestopno leto s 366 dnevi. Kot prestopni dan je imel veljati 24. februar. Ta koledar je obveljal do današnjega dne pri narodih, ki se prištevajo grško-vzhodni ali ortodoksni cerkvi n. pr. pri Grkih in Rusih. Toda tudi v »Katoliških« deželah je bil v rabi do papeža Gregorja XIII. Ta koledar je pa izpustil na omenjeni način vsako leto 48 minut 46 sekund, kar izda tekom stoletja 3 dni 9 ur 16 minut in 40 sekund razlike. V sled tega se je izza časa Cezarja premenil datum pomladanske ekvinokcija (ko sa dan in noč enako dolga) za 13 dni. Nicejski cerkveni zbor (325 leta) je določil začetek pomladi na dan 21. marca, od takrat pa se je ta pomaknil na 11. marec. Da bi se to izravnalo in da bi se tudi v prihodnje preprečila ta razlika, določil je papež Gregor XIII. 1582. leta v buli z dne 24. februarja, da tisto leto odpade 10 dni in da 4. oktobru takoj sledi 15. oktober. Določil je nadalje, da odpade prestopni dan vsako polno stoletje in se obdrži samo v stoletjih, ki so deljiva s 400. Zato je bilo leto 1600. prestopno leto, 1700, 1800 in 1900 pa nobeno. S tem Gregorijanskim koledarjem se je odpravila težava prejšnje razlike. Toda doba 400 let je prevelika za 2 uri 53 minut, kar pa izda še le v 32000 letih en dan difference. Za tisti dan se naj ravšajo le naši potomci, prepustimo jim drage volje to veselje!

Hotel »Adelsbergerhof« v Postojni na prodaj. Nemški list »Vermittlungs-Reform« poroča v 8. številki z dne 24. t. m., da je ta velik hotel radi starosti lastnika na prodaj. Ali morajo res v naših najbolj od tujecev obiskanih krajih imeti vse boljše hotele v rokah Nemci ali Italijani?

Kinematograf »Ideal«. Novi vzpored obstoja iz kratkih slik med temi: »Slapovi Monasterio de Pedra« (krasen naravni posnetek v barvah), dalje lepa drama »Mačeha«, »Trdovraten zasledovalec«, krasna veseloigra, »Zakonski možje« (Nordiskfilm) in »Moric se ženi« (velekomična učinkovitost — igra Prince). Dodate večernim predstavam »Indijska kri« (deloma kolorirana svetovna učinkovitost Nordiskfilm Co. — Velikanski film v dveh delih. — Dolgost 900 m.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Včeraj je bila cela Ljubljana podobna o-kolici mestne klavnice na semanjih dnevih. Kakor na ta dan peljejo živinorejci in mesarji telčke in drugo čveteronogato žival v klavnico, tako so včeraj po mestu prepeljavali ka-

plani in župniki čede pristašev S. L. S. Gnali so jih na občni zbor Kmetijske družbe. Večino so se te čede pripeljale v Ljubljano na troške S. L. S. Prišli so, da končno oropajo sami sebe najlepšega premoženja in ga izroče nenasnitemu žrelu klerikalcev. Ob 9. uri otvoril občni zbor predsednik Povše. Najpreje pride na dnevni red izprememba družbenih pravil. Po novem ne bo več tako velikih občnih zborov, kot so bili dosedanj. Mesto članov bodo prihajali na občne zbore le odposlanci podružnic. Tudi članstvo se izpremeni. Redni udje bodo v bodoče le dejansko izvršujoči člani kmetijstva bodisi, da so lastniki, ali užitniki kakega posestva. Redni udje bodo tudi predsedniki raznih kmetijskih društev. Skratka: Izprememba glede članstva ima namen istisniti iz družbe vse neljube osebe, zlasti učitelje, trgovce in obrtnike na deželi. Preskrbljeno pa je, da lahko postanejo pravi udje vsi župniki in kaplani. Najbolj važna točka v izpremembi pravil je ona, s katero se daje glavnemu odboru nevrjetno moč, da lahko preosnuje družbo v kako drugo kmetijsko organizacijo, zlasti deželno, ali državno. Zanimiva je tudi izprememba, da imajo pristop na občni zbor le delegati, ali vabljeni gostje. Preskrbljeno je torej vse, da bo gospoda iz farovžev edina odločevala. Zlasti naj v to pripomorejo podružnice, ki se bodo v bodoče vse preosnovala, oziroma na novo osnovala po farah.

Proti klerikalnim predlogom glede izpremembe pravil je nastopil v interesu članov in udov družbe g. Adolf Ribnikar. Z raznimi izpreminjevalnimi predlogi je skušal obvarovati vsaj nekaj pravice tudi za člane. Zahteval je, da naj se sprejemajo za redne ude tudi učitelji, ki poučujejo na kaki šoli v deželi katerokoli panogo kmetijstva. Predlagal je, da naj o preosnovi c. kr. kmetijske družbe končno odloča občni zbor (in ne glavni odbor) na katerem bi pa moralo biti navzočih vsaj polovica vseh podružnic in če bi se zanjo dobilo dve tretjini vseh navzočih glasov. Tudi je zahteval g. Ribnikar, da naj se uvede porcijsionalni volilni red za c. kr. kmetijsko družbo in podružnice po vzgledu ljubljanskega občinskega volilnega reda.

Vsi njegovi predlogi če tudi stvarno podprti in res utemeljeni, niso ničesar zalegli. Bili so od brezpametne in neizobražene večine S. L. S. odklonjeni. Z Ribnikarjem je cel čas polemiziral dr. Lampe, ki je svoje cigansko in razbojniško naturo spravil na tem občnem zboru do polne veljave.

Stvarno ni znal in ni mogel odgovarjati izvajanjem Ribnikarjev. Zato ga je prav po katoliško zasmehoval in natolceval. Nad takim hudobcem kot je Lampe se je včeraj res lahko vzgledovala katoliška duhovščina. Dopadajenje nad njim so pa tudi imeli pristaši S. L. S.

Po izpremembi pravil je sledilo običajno letno poročilo o delovanju družbinega glavnega odbora. Poročal je družbeni ravnatelj ces. svet. Gustav Pirc. Nato so se vršile volitve. Ker so klerikalci zbrali v Unionovi dvorani vse svoje postopače iz Ljubljane in ker so pripeljali župniki seboj vse mežnarje in farovške hlapce, kaplani pa so pobrali na cesti, kar se je še mimogrede pobrati dalo, je bilo čisto nemogoče dobiti tudi približno pravo sliko o navzočnosti udov c. kr. kmetijske družbe. Kdor je le hotel je glasoval in volil. Naravno je bilo, da se je zbralo več koritarjev in ovac kot pa pametnih ljudi. Zato so tudi pristaši S. L. S. imeli veliko večino. Naprednjaki se vsled tega niso udeležili volitev. V znak protesta do nekmeta dr. Lampeta je predlagal zanj, ki je bil kandidat za podpredsednika, g. Ribnikar glasovanje po glasovnicah, dočim je bil predsednik Povše znova izvoljen brez listkov, kakor tudi štirje klerikalni odborniki. Klerikalce je Ribnikarjev nastop tako razburil, da so kar pihali jeze. Ti katoličani so pljuvali od jeze okoli njega, suvali so ga kakor rokomavharia in dosti ni manjkalo, da ni bilo po njem.

Ker so se ti kristjani vendarle bali žendarmerije, ki je bila postavljena v bližini velike dvorane Uniona, so se nekoliko zadržavali. Le Lampe je čutil potrebo, dati celemu dnevu krono s tem, da je pridobil nekega Jana iz Gorij, da je stavil predlog na izključitev Adolfa Ribnikarja kot uda.

Mesto, da bi predsednik Povše v tem trenutku varoval svoje dostojanstvo, je brezvestno prekršil pravila in protistatarno dal na glasovanje predlog. Zlostnost je končal današnji občni zbor c. kr. kmetijske družbe. Veliko kmetov, ki so jih prignali v Union župniki, po zborovanju ni vedelo, kdo je predsedoval, ni vedelo kaj se je razpravljalo, kaj sklenilo. Samo to so vedeli, da so »vrgli iz družbe« Ribnikarja. Če bi tekla kri in ko bi klerikalni junaki mogli pobiti Ribnikarja s kolom na tla, potem bi bilo veselje pristašev S. L. S. popolno. Lampetu in drugim kolovodjem pa je itak bilo samo na tem ležeče, da dobe kmetijsko družbo in njeno premoženje čim najlažje v svoje roke. Danes so klerikalci spali na smrdečih lavrikah. Naprednjaki imamo vsaj zavest, da smo se potegovali za pravično in pošteno stvar. Kolo sreče se vedno suče. Morda bodo klerikalci preje pod nami kot si to mislijo.

TRST.

Država misli prevzeti vse italijanske srednje šole v Trstu. Zopet novo podržavljenje italijanskih srednjih šol v Trstu je postalo akutno. Namestništvo je poslalo tržaškemu županu dekret, v katerem pravi, da je država oziroma vlada sklenila podržaviti vse italijanske (saj drugih ni!) občinske srednje šole in sicer, da prične s prihodnjim šolskim letom s podržavljenjem italijanske mestne realke na Acquedotto. V ta namen je povabljen k namestniku župan, da konferira z njim o načinu prevzetja in o stroških. Država namerava prevzeti tudi poslopje. Namestnik pravi, da župan lahko pripelje h konferenci tudi člane šolskega odseka in strokovnjake. Pogovor je bil določen že na soboto zvečer, a ga je župan od-

povedal z ozirom na dolgotrajno sejo v prejšnji noči — vsled obstrukcije socialistov. — Država prevzema torej celo italijanske šole, za slovensko šolstvo pa ima le drobtinice. S to neenako mero se bode potreba več pečati!

Ljubljanska županja ga. dr. Tavčarjeva v Trstu. Zadnjega velikega elitnega plesa v Trstu, ki so ga priredila slovanska društva: »Česka Beseda«, »Dalmatinski Skup«, »Slovanska Čitalnica«, »Srbska Čitalnica« in hrvatsko društvo »Strossmayer«, se je udeležila tudi ljubljanska županja ga. dr. Tavčarjeva. Njena prisotnost je vzbudila splošno pozornost in vsi tržaški listi so posebno povdarjali njeno navzočnost na plesu. Plesa so se udeležili vsi višji tržaški dostojanstveniki, med njimi c. kr. namestnik princ Hohenlohe.

Pohujšanje v dolini St. Florijanski. To pohujšanje namreč prihaja z St. Jakobskega klavca v Trstu. »St. Jakobska Čitalnica« je namreč priredila letos tudi ples otrok v veliki dvorani »Balkana«, ki je prav dobro uspel tako v gmotnem, kakor tudi v moralnem oziru. Ta ples je pa vzbujal grozno pohujšanje med katoličani in iz »Slovenca« so se brale moralne pridige toliko časa, da ni »Slovenski Narod« odkril pokroviteljstva plesa otrok — »krščanskih otrok« — katero je prevzela soproga kranjskega deželnega glavarja, gospa dr. Sušerskejeva. Če bi bila ta prireditev morebiti pod okriljem »Marijinega doma« v Trstu, pa bi bilo dobro; morebiti bi ne ločili potem niti otrok takozvanih boljših (t. j. bogatejših) slojev in slabejših slojev (t. j. revnejših) kakor to delajo pri plesu v ljubljanskem »Unionu«, pod pokroviteljstvom soproge veleljidskega voditelja Vseslovenske Ljudske Stranke, gospe dr. Sušerskejeve — ali soproge ljudskega deželnega glavarja na Kranjskem. Nato je občutila to pohujšanje »Zarja« v osebi učitelja G. (brez brade!), ki je v obliki članka (in ne resolucije!) povedal tudi javno svoje mnenje. »Jutro« je čutilo tudi potrebo ponatisniti to javno mnenje, ker so baje že preje mislili na to v njega uredništvu, še predno je »Zarja« pisala o tem. No, pa naj bode prvo! Mi smo pa zadnji v besedi glede te predpusne zabave, ker za nas je že pust minil. Pisali bodo gotovo še drugi listi, ker ta ples je baje pohujšal redakcije vseh listov in vendar pravijo na vplivnem mestu: da je to interna tržaška zadeva!

Oproščena. Dne 19. avgusta 1911. je bil velik požar v lesnih skladiščih v Škednju. Sumili so pa, da sta v zvezi z zažigom lastnika Emil in Julij Segrè. Radi tega sta bila aretirana in bila v zaporu do včeraj, ko je državno pravdnštvo ustavilo preganjanje proti imenovanima. V preiskovalnem zaporu sta bila pet mesecev.

V Lonjerju so se otroci igrali z igro »klinc biti« (pandolo). Pri tem je klinček odletel v desno oko Stanku Čok. Odpeljali so ga takoj na rešilno postajo in potem pa v bolnico. Ker oko bi izteklo je upati, da mu je rešijo.

Prijatelj petja. Ivan Bellingier se je prednočnim po ulici Kača produciral s svojim hrešččim glasom. Stražnik ga je radi pozne ure opozoril, naj ne moti spečih. To je pa Ivana ujezilo ter je še bolj kričal, na kar je bil aretiran. Da ga nekoliko umirijo, so ga povabili na 48urni koncert v ulico Tigor.

Na ukaz tukajšnega sodišča so včeraj aretirali 34letnega fotografa Ivana Boos-a iz Karsene. Na ravnatelstvu je izjavil, da ne ve čemu ga išče sodišče.

Uljuden natakari. Na Opčinah ima malo kavarno Miradij Chiocetti. Sinoči je ozmerjal svojega natakarija zaradi nerednosti. To je bil ogenj v strehi! Natakari je zgrabil svojega šefa ter ga tako »prijazno pretipal«, da so kavarinarja odpeljali v bolnico. — Podoben slučaj v istem času se je zgodil na nemškem parniku »Ella«, ki je zasidran v prosti luki. Tu sta se sprla natakari in mašinist. Zadnji je premlatil natakarija Friderik de Martinus-a, da je moral iskati zdravniške pomoči.

Porotniki. Izmed izžrebanih porotnikov zapazimo precej Slovencev. Obravnave se vrše od 4. do 16. marca.

V zadnji seji deželnega zbora je dr. Rybář znova interpeliral vlado glede uradnih podatkov o reviziji ljudskega štetja, ki jih vlada še sedaj ni podala. Za Slovence so ti podatki kaj važni, ker so nepobitni dokaz za upravičenost vseh teženj in zahtev tržaškega Slovenstva. Po teh podatkih bode Slovencev v Trstu čez 70.000.

Nove torpedovke. Ravnatelstvo tukajšnega tehničnega zavoda je dobilo od vojnega ministerstva naročilo zgraditi 12 torpedovk za visoko morje. Vsaka bo imela 3000 konj, sil ter bode 57 m dolga in 6 široka. Nosila bo 250 tonelat. Cena za jedno okrog 1 miliona. Oborožena bo vsaka z 4 brzostrelnimi topovi manjšega kalibra ter seveda tudi z dvema pripravamama za spuščanje torpedov. Govori se tudi, da dobi zavod v najkrajšem času naročilo za 4 podmorske čolne.

Obesil se je 35letni Ivan Milič, ker se mu je omražil um.

Kap je zadela Ano Toroš iz Kjadina okrog 4. ure dopoldne. Došli zdravnik ni mogel pomagati ničesar, ker jo je našel že v zadnjih izdihljajih.

Nova proga Trst-Aleksandrija. V nedeljo popoldne ob 1. uri se je privkral odpeljal v Aleksandrijo brzi parnik »Wien« Lloydove družbe.

Regulacija Soče. V Trst so prišli: deželni glavar goriški Payer, podglavar dr. Gregorčič, dež. odbornik Pettarin in več tehničnih strokovnjakov. Na namestništvu se bode namreč vršila konferenca o uravnavi Soče. Posvetovanje bo trajalo baje 6 dni.

PROSVETA.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes se uprizori prvič na našem odru grandiozna tragedija resnice in pravice najgenialnejša dramatika moderne Spanije, drama v treh dejanjih »Blaznik ali svetnik« Josea Echegaraya (»O

Loeura o Santidad»). Dejanje se godi v hiši učenjaka Lorenza de Avendana, milijonarja, v Madridu dandanes. Lorenza se razkrije, da ni plemič, da nosi napačno ime in da milijoni niso njegovi. Iz spoznanja te resnice se razvije tragedija značaja in resnicoljubja. Glavne vloge igrajo: g. Verovšek, ga. Danilova, ga. Šetfilova, ga. Bukšekova, ga. Juvanova, g. Šimaček in g. Skrbinek. Predstava je 40. za par abonente. — V četrtek se poje tretjič V. Parmova opera »Caričine amaconke« (izven abonementa; za lože par). — V soboto prvič izvirna noviteta profesorja in urednika Antona Funtka moderna drama v treh dejanjih »Tekma«, ki bo 7. izvirna novost v tekoči sezoni.

Novi akordi, letnik X. št. 6. prinašajo sledeče skladbe: Saša Santel: »Adagio« za klavir, P. H. Sattner: »Peča« za en glas in klavir, Jano Ravnik: »Poljska pesem« za mešan zbor, Emil Adamič: »Kot iz tihe, zabljenke kapele« za en glas in klavir, G. Dežela: »Japonski motiv« moški zbor in Viktor Šmigovec: »Spi že hrib in dol«, moški zbor. Izmed vseh teh modernih skladb se odlikuje po svoji lepoti milini in ljubkosti zlasti Sattnerjeva »Peča«; želeli bi bilo, da se jo sliši kdaj na kakšni javni produkciji ker ima poleg glasbene dovršenosti skladba tudi še jako lepo misel v libretu. Adamičev bas-solo zahteva rutiniranega, izvrženega basista; nekako čudni so le prehodi v 21 in 29 taktu, vse preveč skokoma. Kar se tiče zborov, mešanega in obeh moških, sem mnenja, da ostanejo ti le na papirju in da se ne bodo nikjer proizvajali. Moderne, teske skladbe: mnogo truda brez željenega vspeha! — Književna priloga je to pot izostala. Vsled premajhnega števila naročnikov in slabega finančnega stanja je bilo uredništvo primorano opustiti vsako tako prilogo, ki bi bila vsekakor nujna potreba in naša edina slovenska glasbena revija tudi že menda žalostno životari in pričakuje počasnega svojega konca pri malomarnosti slovenskega razumnštva. — Ganim se vendar: »Novi akordi« — s prihodnjo številko se začneja nov letnik — stanejo za celo leto borih 10 K, naroča se jih pri knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani.

Zagrebski listi o gospodu Iličiču. Gospod Iličič je gostoval v Zagrebu v ulogah »Grofa Luksemburškega« in »Barona Trenka«. Zagrebski listi pišejo ob tej priliki takole: »Agramer Zeitung«: Gospod Iličič je pel naslovno vlogo grofa Luksemburškega z velikim temperamentom in simpatično mladostnostjo in je bil tudi v pevskem oziru izborni. — »Novosti«: Gospod Ljubiša Iličič gostovao v Luksemburgu s veoma lepim uspehom. G. Iličič imade veoma fine, upravo otmene kretnje in ugodan organ. »Pokret«: G. Ljubiša Iličič sinoč je u ulogi Trenka pokazao dosta glamekog in doista zvonkog. Trenka preobrazil je novim shvačanjem svoje vloge u živahno ljubavnika i viteza. »Novosti«: Premije g. L. Iličič izraziti lirski tenor, ipak je imao lep uspel. Njegova ugodna vanjšina, dobro proračunane kretnje, a uz to lepi tenorski timbar, sve je to dobro djelovalo na dosta brojno občinstvo. G. Iličič je izvrstan operetni pevec. Imade u Trenku mjesta, na kojima je biv prav sijajan, osobito po igri. »Hrvat-ska«: Partija baruna Trenka je pjevao zagrebačkom občinstvu poznati i omiljeni tenor Iličič. Pjevao je zanostno i oduševljeno, a publika mu je isto tako oduševljeno pljeskala. »Agramer Zeitung«: Gospod Iličič nam je že od poprej znan, kot dober tenor. Včeraj je nastopil v »Baronu Trenku« ter pel naslovno ulogo. Vajeni smo slišati v tej ulogi g. Jastrzebskega. Gospodu Iličiču pa se je posrečilo tudi za njim v tej ulogi publiko očarati. Njegov nastavek je izvrsten, glas doni vedno v istih barvah. V nekaterih momentih je naravnost iznenadil publiko, tako da mu je navdušeno in živahno ploskala.

DRUŠTVA.

O priliki družinskih večera izobraževalnega društva »Bratstvo« v sredo 28. t. m. se uprizori zanimiva slika iz delavskega življenja »Marijana«, v kateri igra glavno vlogo iz prijaznosti kot gost gospe P. Juvanove članica slov, gledališča. Omenjamo, da se vrši pri pogrnjenih mizah, proti prosti vstopnini in je vsakdo dobrodošel. Tudi uprava »Narodnega doma« je storila vse da bode arena zopet v dobrem stanu, gospe Dražilova bode pa postregla z dobro, ceno pijačo in kuhinjo.

Podružnica Ciril-Methodove družbe na Viču ima v nedeljo dne 3. marca ob 4. uri popoldne redni očni zbor v salonu gostilne »pri Robežniku«. Dolžnost vseh članov je, da se ob obnega zbora polnoštevno udeležijo. Med člani pogrešamo še marsikoga; vsi, ki čutite slovensko, pristopite v nedeljo k podružnici. Naglašamo, da se vsak tudi brez vabila lahko udeležijo obnega zbora.

»Klub slovenskih tehnikov v Pragi« naznanja, da se vrši v sredo 28. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih »Adrije« klubova seja s predavanjem tov. Iv. Lebn »O panamskem prekopu«. Gostje vabljeni!

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

NARODNO GOSPODARSKI ODESEK.

Dunaj, 26. februarja. Danes je začel s svojimi posvetovanji narodno-gospodarski odesek, ki bo razpravljal o kartelih. Na današnji seji se je sklenilo predložiti vse ogromno delo posameznim anketam. Tako jutri se snide prva anketa in sicer anketa o sladkornem kartelu.

OGRSKA.

Budimpešta, 26. februarja. Vsled posrečenega sporazuma med vlado in Kossuthovo stranko, se v vladnih krogih upa pridobiti tudi Justhovce na podlagi kake pozitivne baze za sporazum in opustitev obstrukcije.

Budimpešta, 26. februarja. Kossuth je popoloma okrevale ter zapusti že tekom teh dni postelj.

KOLO POLSKIE.

Dunaj, 26. februarja. Izvolitev krakovskega župana, državnega poslanca dr. Leona, voditelja poljskih demokratov predsednikom državnoborskega kluba »Kolo Polskie« je zagotovljena.

KOMISIJA ZA REFORMO DRŽAVNE UPRAVE.

Dunaj, 26. februarja. Cesar je imenoval bivšega ministra mladočeskega državnega poslanca dr. Fiedlerja in poljskega poslanca, dvornega svetnika Kendjiora članom komisije za reformo državne uprave. (Izmed Slovencev je član te komisije dvorni svet., senatni predsednik dr. M. Ploj. Op. ured.)

ITALJANSKO-TURŠKA VOJNA.

Pariz, 26. februarja. Razglašja se, da velenje ne podvzemo nikake intervencije glede italijanskega bombardmaja na Beirut, ker ni nikakega povoda za kak mednarodni protest.

Carigrad, 26. februarja. Turška vlada je ukazala turški mornarici, ki je zbrana v Dardanelah, da naj bo pripravljena za boj.

Carigrad, 26. februarja. Turška vlada je dala izgnati iz mesta več tujakšnih uglednih Italijanov.

Tunis, 26. februarja. Domačini so priredili proti Italijanom velike demonstracije, pri katerih je bil ubit en italijanski državljani. Francoskemu vojaštvu se je posrečilo ukrotiti domačine in zavarovati Italijane in njih posest.

Carigrad, 26. februarja. Iz Beiruta se poroča, da sta bili tudi obe italijanski oklopnjači, ki sta bombardirali mesto, vsled strelav turške topničarke precej poškodovani, in da imajo tudi Italijani znatne izgube na krovu.

SPREMENBA NA LUKSEMBURŠKEM PRESTOLU.

Luksemburg, 26. februarja. Vsled smrti velikega vojvode luksemburškega Viljema naznanja današnji uradni list nadvojvodnje, da zasede prestol nadvojvodinja Marija Adelhaida.

PERZIJA.

Peterburg, 26. februarja. Z ozirom na zadovoljivi položaj v Perziji odpokliče ruska vlada svoje vojaštvo iz Perzije.

DEMONSTRACIJE PO BOSNI.

Sarajevo, 26. februarja. Skoro po vseh večjih mestih v Bosni in Hercegovini so se vršili včeraj protestni shodi proti nasilju na Hrvaškem. Zlasti burne so bile demonstracije v Mostarju, kjer je prišlo do spopada s policijo, ki je aretirala 25 demonstrantov. Tudi v Banji Luki so se vršile demonstracije, demonstrantje so zažgali madjarsko zastavo.

AVSTRIJSKI PRESTOLONASLEDNIK GRE V PETERBURGU.

Dunaj, 26. februarja. Zagotavlja se, da je potovanje in obisk avstrijskega prestolonaslednika Franc Ferdinanda v Peterburg gotova stvar.

RAZNO.

* **Značilna mnenja grofa Aehrenthala.** Dunajski dopisnik dr. Hugo Ganz objavlja v »Frankfurter Zeitung« prav značilne in karakteristične izreke umrlega zunanjega ministra: »Bilo je v Peterburgu po izbruhu rusko-japonske vojske. Aehrenthal je bil takrat poslanik v Peterburgu in si je prav s pridom pridobil naklonjenost dvora. Kot poročevalec listov sem ga večkrat obiskoval in mogel sem se mnogokrat z njim prav obširno pogovoriti. Nekeč sem slišal iz njegovih ust prav čuden stavek: »Prosim vas, kako more neki človek simpatizirati z Japonci, ki niso niti kristjani.« Pripadam, da sem kar onemel, ko sem to slišal.

Drugi, prav nič manj karakteristični njegov izrek je bil: Liberalci hočejo naj jim da car ustavo. Čemu? Ali je zapad postal po svojih izkušnjah z ustavami kaj pametnejši? Popreje se je verjelo, da že zadostuje pustiti na zemljo zrak in luč in da se že vsled tega povzroči red in blagostanje. Sedaj je videti, da je bila to le prevara. Zato sedaj na Ruskem čakajo, da bi se znašlo kako drugo, varnejše sredstvo, ki bi ljudi napravilo srečne.« Takoj mi je bilo jasno, da ta človek ni imel niti pojma o pravem položaju Rusije in da je vse opazoval le iz dvorne perspektive. Tudi se ni nikdar niti malo potrudil, da bi nekoliko natančneje izpoznal duševno življenje mogočnega ruskega naroda in človek, kot je bil Lev Tolstoj, je bil njemu kakor tudi večini onih, med katerimi se je nahajal, le norec in prenapet pristaš gotove sekte. Kolikokrat sem zmajeval z glavo in si mislil: kaj, takle naj vlada na svetu! In ta mož naj bi bil kras svojega mesta, upanje svoje domovine! Dr. Ganz dokazuje dalje, da je videl Aehrenthal v parlamentarizmu ravno tako kot Katkov, ali pa Pobedonoscev le nekake črne grozne pošasti in da je popolnoma odobral, da varuje car svoje ljudstvo pred dobrodelnimi zavodi. »Menda — nadaljuje avtor — se je skoro gotovo naučil Aehrenthal ravno v tej Rusiji onih umetnostij, ki so se potem pokazale v zagrebškem in dunajskem procesu zaradi dokumentov, one taktike proti svojememu tožitelju — Masaryku in vseh lepih stvarij, za katere »gnili zapad« vendar ni pravo mesto.«

Praznoverni Angleži. Angleški listi poročajo: Angleški parlament se navadno odpre na torek in tudi zadnje zasedanje je bilo določeno na ta dan. Zadnji trenutek pa se je seja odpravljala in preloži na sredo. Zda se je dognalo, da je bila to želja več angleških parlamentarcev, ki so bili v skrbeh za kako nesrečo, če bi se zasedanje pričelo na torek, ki je padel na 13. dan v mesecu!

* **Draga jajca.** Vsled povodnji in opustošenih cest na Ogrskem, pa tudi vsled tega, da so na nemških in angleških trgih zelo visoke cene raznih živil, in je izvoz teh zelo otežkočen, so na Dunaju cene živil, zlasti pa jajec tako poskočile in to na enkrat, da je zadnje dni preteklega tedna veljalo eno jajce 20—24 vinarjev. Tako draginjo Dunajčanje ne pomnijo že 20 let.

* **Telefon v rakvi.** Vdova nekega v Monakovem znanega dvornega svetnika si je dala napraviti rakev, ko je še živa, in jo oskrbelo z vsem mogočim komfortom. Poleg drugega je naročila, naj bi bila v notranjščini rakev odprtina za zrak, da bi se, v slučaju, ako bi ne bila še mrtva, ne zadušila. Ravnaoč se pa po pogovoru »Opreznost nikjer ne škoduje«, je dala napraviti v rakev tudi telefon, ki bo zvezan s stanovanjem pokopališkega čuvaja. Upajmo, da bode uboga sedaj in lahko in brez skrbi umrla, ko je vendar za vse preskrbljeno, če bi se le prebudila in ne mogla biti za vedno mrtva.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Izjava.

Z ozirom na moje »Poslano« v št. 561 ljubljanskega »Jutra« z dne 19. septembra 1911 izjavljam podpisani Franc Gärtner, mestni učitelj v Ljubljani, da nimam nobenega povoda sumničiti gospodični Ivanko Ocvirk in Marijo Ferjančič v tem »pojasnilu« omenjenega dogodka v Zalaznikovi filijalki na Mestnem trgu v Ljubljani.

Obžalujem, če se je moje »Poslano« napačno tolmačilo in sta se vsled tega čutili gospodični Ivanka Ocvirk in Marija Ferjančič žaljenje na časti.

Ljubljana, dne 23. februarja 1912.

FRANC GÄRTNER.

Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem, ki so našega srčno ljubljene

Franceljna Schweigerja

c. kr. okr. žandarmerijskega stražmojstra

dne 22. svečana t. l. spremili k večnemu počitku na mirodvor v Krškem, izrekamo tem potom našo najiskrenejšo zahvalo. Za mnoge podarjene vence pa sprejmite blage duše srčni Bog plačaj!

Ljudmila Schweiger.

Rodbine: Schweiger, Judnič, Jonke in Zennaro.

Celo noč
odprto
Kavarna Leon
Star. 45 št. 30
Celo
noč odprto

Dva gospoda

se sprejme takoj na privatno hrano in stanovanje. Soba je velika, zračna in novo opremljena. Istotam se sprejme tudi več gospodov na dobro hrano. — Poizve se v Zatiški ulici št. 1, l. n. desno. 170

Imam več stotisoč vsakovrstnih
cepljenih drevesc
za prodati.

Cena od 40 do 80 h. Ponudbe naj se pošiljajo na naslov: 178

Ivan Gerjovich, Dobova
ob Savi.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu
učitelstvu, vsem učiteljskim
društvom in vsem
okraj. učiteljskim knjižnicam

po vsebini in opremljenosti
Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga
stane 3 K, — broširana
2 K 60 vin., s poštnino
... 26 vinarjev več ...

Naroča se v Učiteljski tiskarni
v Ljubljani.

— 148 —

— Onega večera, ko so me prenesli sem, je bila prepadena moja hiša. V kapeli se je nahajala ženska, vendar njenega obraza nisem mogel videti....

— Ali veste, kdo je bila ta ženska? ga je prekinil Saitano.

— Ne, sicer bi izpraševal njo, ne vas. Tudi človek je bil tam plemenitaš...

— Tudi tega niste spoznali? je znova vprašal Saitano s čudno tesnostjo.

— Ne. Sicer bi sedaj stal pred njim z mečem v roki...

Saitano je odleglo. Kraljica — njegova zaveznica — ni bila spoznana. Passavant tudi ni spoznal Ivana Burgundskega. Saitano si ga je določil zase: prisegel je bil Nervesu maščevanje, ki ne pozna odpustanja.

— Nadaljujte, je rekel mrzlo.

— Ali poznate tega moža, to žensko?

— Ne. Kaj sem? Nič več, kakor orodje v rokah drugih, enak orodju v tej skrinjici.

Hardy se je zamislil. Zunaj je bučal grom kakor odmev grozne bitke v daljavi. Mladost je vstajala pred njim... videl je Roselys... Kaj se je zgodilo z njo?... Njegov pogled je hipoma obstal na Saitanu. Bilo mu je čudno, da se nahajata tu... Od daleč je prihajal...

— Vedno se mi je zdelo, je povzel, da je bil prepad moje hiše v ozkem stiku s temi ljudmi in z mojo zgodbo. In če ste le orodje v rokah drugih in ne veste enega, boste morali vedeti drugo.

— Kaj mislite? Govorite...

— 145 —

Umri prokleti, je zatulil Saitano, ako ti je že odločeno tu umreti!... Zamah je zgrešil, in rapir se je zakopal v plašč. Ne da bi se postavil v bran je Hardy pograbil za kleno z odprto dlanjo, iztrgal jo Saitanu, nastavljal jo na koleno in vrgel dva kosa od sebe. Bilo je delo momenta. Hkratu je skočil k vratom in onemogočil vsak izhod. Saitano je sprevidel, da je izgubljen... Prekrižal je roke na prsih in čakal premagan z divjim pogledom.

Passavant ni prišel v brlog z namenom, da bi se boril. Zahrbtini prepad pa mu je uredil misli, posmejal se je in dejal:

— Zahvaljujem se vam, da se je preizkušnja tako lepo obnesla: razvidno je, da imam trdno nogo, bistro oko in urno roko. Pa kaj menite mojster, ali bi ne kazalo stopiti vam na glavo, kakor modrasu. Pri moji duši, ker ste mi tako priprosto na razpolago, si bom dovolil ubiti vas...

— Storite! je dejal Saitano. Umoriti me morete. Oboroženi ste, jaz nimam ničesar. Ali ne bo se vam posrečilo prisiliti me, da bi se vas bal.

— Poskusimo mojster!

Passavant se je ogledal. Čeber je stal še vedno tam, enako velika goba in drugo orodje. Na bližnji mizici je ležala odprta skrinjica. V kotu pa je ležal zavoj vrvi. Hardy je pograbil vrv in se obrnil naravnost k Saitanu, ki je napol miščaste roke. Pa že je oklenila železna dlan njegov goltanec in ga pritisnila k zidu. Sledilo je kratko ruvanje, zamolklo hropenje in v par momentih je bil Saitano trdno povezan z vrvi, kri mu je zalila

Hiša Saint-Pol.

37

„Učiteljska tiskarna“

v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica šte. 8

je najmoderneje urejena in opremljena za tisk vsakovrstnih tiskovin: knjig, brošur, urad. tiskovin, not, lepakov, vizitk, in kuvert.

• •

Litografija. - Stereotipija. - Najmoderneje črke in okraski. Tisk v različnih barvah. Najfinejša izvršitev. Solidna in točna postrežba.

• •

Spominjajte se družbe sv. Cirila in Meioda.

Ker se pride dandanes pri hudi konkurenci do denarja le potom

dobre reklame

svetujemo vsem, ki hočejo kaj kupiti ali prodati, ali ki iščejo službe, da naj inserirajo v izbornem in zelo razširjenem slovenskem neodvisnem dnevniku

„DAN“

ker ima to inseriranje gotov uspeh.

Oglase za „DAN“ sprejema po najnižjih cenah „Prva anončna pisarna“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 8, katera daje radevolje tudi vse za to potrebne informacije.

„DAN“ se prodaja

v Ljubljani v sledečih tobakarnah:

JUŽNI KOLODVOR, na peronu. DRŽAVNI KOLODVOR. BLAŽ, Dunajska cesta. SEVER, Krakovski nasip. PICHLER, Kongresni trg. ČEŠARK, Šelenburgova ulica. DOLENC, Prešernova ulica. FUCHS, Marije Terezije cesta. MRZLIKAR, Sodna ulica. ŠUBIC, Miklošičeva cesta. ZUPANČIČ, Kolodvorska ulica. PIRNAT, Kolodvorska ulica. ŠENK, Resljeva cesta. KOTNIK, Šiška. TIVOLI, na žel. prel. pri Nar. domu. KOŠIR, Hilšerjeva ulica. STIENE, Valvazorjev trg. SUŠNIK, Rimska cesta. UŠENIČNIK, Židovska ulica. KLEINSTFIN, Jurčičev trg. KRŽAJ, Sp. Šiška. WISIAK, Gosposka ulica. KUSTRIN, Breg. TENENTE, Gradaška ulica. VELKAVRH, Sv. Jakoba trg. SITAR, Florjanska ulica. BLAZNIK, Stari trg. NAGODE, Mestni trg. KANC, Sv. Petra cesta. TREO, Sv. Petra cesta. KUŠAR, Sv. Petra cesta. PODBOJ, Sv. Petra cesta. ELSNER, Kopitarjeva ulica. BIZJAK, Bohoričeva ulica. REMŽGAR, Zelena jama. SVETEK, Zaloška cesta. JAMSEK, Tržaška cesta. JEZERSEK, Zaloška cesta. LIKAR, Glince. STRKOVIČ, Dunajska cesta. STRAVS, Škofja ulica.

„DAN“ se prodaja po vseh tobakarnah po 6 vin.

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta šte. 11. . . . Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, ::: podobe, zrcala, otročje vozičke itd. :::

Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

Angleško skladišče oblek O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5

priporoča svojo popolnoma na novo sortirano zalogo spomladanskih oblek

za gospode in dečke, ter obleke za otroke.

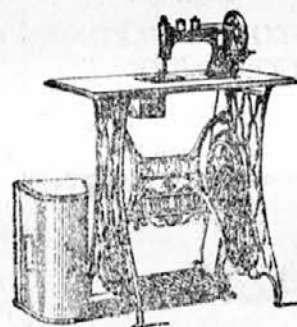
Velikanska izbira najnovejše konfekcije za dame in deklice, ter berlinskih in pariških modelov.

Cene priznane nizke!

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad. K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 146 —

oči in na usta mu je stopila pena... Pa ni se bal... Smrtno bled je zarenčil: — Mogel li si me ubiti brez vrvi, strahopetec!

Hardy se ni zmenil. Z močnimi rokami ga je objel in ga vsega povezanega na rokah in nogah položil... na mramorno mizo!... S kratkim sunkom bodala mu je je prerezal obleko na prsih in razgalil prsa na srčni strani. Nato je postavil h glavi bakljo in vzel iz skrinjice nož z ostro konico...

— Pri moji veri, je rekel nato z grozno mirnodušnostjo, isto storim z vami, kar ste vi brez dvoma prizadeli že mnogim; s temle krempljem poiščem vaše srce in vam je iztrgam živo in trepetajoče...

Saitano je zamolklo zatulil; oči so se spremenile v dve krvavi lisi.

— Dobro, pozabil sem vam zamašiti usta, je dejal Passavant, kakor ste to storili živim trem. Meni ni bilo potreba ker sem bil mrtev.

Pogledal je okoli sebe po pripravnem zamašku. Saitano se je napenjal v smrtnem boju, da bi pretrgal vezi. Obraz se mu je kopal v potu. Lica so se napihnila. Lasje so se naježili. In ko se mu je Hardy približal z zamaškom, je pričel tuliti:

— Usmilite se! Umorite me z enim sunkom!...

Passavant se je sklonil čez ležečega, čegar obraz je postal strašljiva spaka in dejal:

— Zdi se mi, ljubi mojster, da se vendar malo bojite... kaj pravite?

In nastavl je konico na Saitanova prsa, kakor jo je bil nastavl Saitano na njegova.

— 147 —

S poslednjim naporom se je posrečilo zvezanemu dvigniti glavo in zagolčati penečih ust:

— Da!... Da, bes!... Da, bojim se!

— Popolnoma prav, je dejal Passavant. Ali bi ne hoteli odgovorjati na moja vprašanja? Ne? Torej naj vam iztrgam srce. Da? Podariti bi vam hotel življenje. Izbirajte!

— Odgovarjal bom, je zajecel Saitano.

Passavant je prerezal vezi, kakor nekdan živim trem. Saitano se je pognal raz mizo, stekel k železni omarici, nallil si v kozarec brezbarvne tekočine in spil v duško. Obličje je zadobilo naravno barvo in živci so se pomirili. Hardy pa se je vsedel na konec mize, položil rapir čez kolena, zvonil z nogami in dejal:

— Nisem prišel, da bi vas umoril, niti, da bi vas živega dajal iz kože, niti, da bi vas hotel ustrašiti. Sami ste bili toliko neprevidni, da ste drli name z oboroženo roko.

— In kaj torej hočete, je vprašal začudeno Saitano.

— Takoj vam povem.

Nekaj časa je Hardy molčal. Poklical si je v spomin grozo one noči in protivoljno so se mu skrčile pesti. Nato je vzdihnil in rekel z ledenim glasom, ki ni obetal popuščanja:

— Pazite predvsem, da boste natanko držali obljubo in mi odgovarjali. Ako se zgodi, da vaši odgovori ne bodo resnični, se vam bo gorjgalo! Ta brlog in mramorna miza bosta prič kazni...

— Vprašajte, je dejal Saitano, zopet v polni oblasti samega sebe.

„DAN“ se prodaja

v Trstu v sledečih tobakarnah:

Železnik, Sv. Ivan, Trevisan, ulica Fontana, Bajc, ulica Geppa, Lavrenčič, Vojašnični trg, Pippan, ulica Fabra, Bevk, trg Goldoni, Gramaticopulo, ulica Barriera. Rončelj, ulica S. Marko, Rankel, ulica del Rivo šte. 22, Bruna, ulica del Rivo šte. 44, „ ulica St. Martiri, Bilan, ulica Covana šte. 14, Raunacher, Campo Marzio, Retinger, ulica Grumulo, Schimpff, državna železnica, Geržina, Rojan, Može, ulica Miramar, Magolo, ulica Belvedere, Hreščak, ulica Belvedere, Vivoda, Rojan, Šegulin, ulica Industria, Sekovar, Vojašnični trg, Schmelzer, južni kolodvor, Ivan Treven, Bazovica pri Trstu.